1880. VII. évfolyam. 185. szám. Debreczen, Kedd szeptember 21.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve.
Egész évre . 10 frt.
Félévre . . . 5 „
Negyedévre . 2 „ 50 kr.
Egy hóra . . 1 „
Előfizethetni helyben a kiadóhivatalban, *Kulcsár Imre nyomdájában*, aztán Telegdi K. Lajos és ifj. Csáthy Károly könyvkereskedéseikben, vidéken a posta-hivataloknál.

DEBRECZENI ELLENŐR

Politikai, közgazdászati s társadalmi lap.

A SZABADELVŰPÁRT KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Hirdetési díj:
öt hasábos petitsor 5 krajczár. Nagyobb terjedelmü s többizben megjelenő hirdetményeknél leengedés történik. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nyilttéri közlemények minden sora 20 kr. A hirdetmények valamint a nyilttéri közlemények egyedül a kiadói irodában vétetnek fel. *Az előfizetési és hirdetményi pénzek a kiadóhivatalba*, a lap szellemi részébe tartozó közlemények a szerkesztőségi irodába czimezendők,
nagyujuteza Jósa-ház 1704. szám alatt

Tisza Kálmán és a pártok.*)

Ha Tisza Kálmán nem volna első sorban hazáját az önfeláldozásig szerető ember, a ki nemzete jóléteért még azt is eltüri, hogy sárral dobálják meg (tudja jól, hogy abból a sárból ő hozzá egy szemernyi sem tapadhat); ha Tisza Kálmán nem volna vas jellemü ember, ugyan mi történnék?

A közjogi alapon álló ellenzék legujabban a szélső-bal szövetségesének mondja őt: — méltatlanul: a kormánypárt a közjogi alapon álló ellenzéket vádolja azzal, hogy a szélső-bal malmára hajtja a vizet; — méltán és joggal vádolja: a régi Deákpárt lapja pedig nyiltan beszél personal unióról, Ausztria megsemmisüléséről és több efféle dolgokról.

Mi történnék hát?

Ha Tisza Kálmán nem volna hazafi, nagy ész és vas jellem, hanem lenne a bársonyszékhez görcsösen ragaszkodó, népszerüséget hajhászó, hiú ember, a milyennek az egyesült ellenzék őt minden nap lerajzolja, hát akkor az történnék, hogy hagyná győzni a szélső-baloldalt.

Ez volna ám csak egyszer a divina comedia.

*

Ha Tisza nem akarja, hogy őt — ha lemondott — visszakönyörögjék: nem kivánja ő azt az egyesült ellenzék férfiaitól, hogy az ország veszedelmében ők is a Tisza mentő keze után nyuljanak, a mint, hogy mindez megtörténnék, ha Tisza előtt egy szép reggelen nem a „salus reipublicae“ lenne a „suprema lex“, és ugyanazon a szép reggelen a szélső-baloldal győzelmének isteni komédiájára virradnánk.

*

Hogy mért gondolom én a szélső-baloldal esetleges győzelmét isteni komédiának, arra feleletül elegendőnek tartom a párt mai helyzetét egy pár sorban vázolni.

A máról aztán nagyon könnyü a holnapot következtetni.

Először is, a szélső-baloldalnak politikailag számbavehető nagy emberei nincsenek. Simonyi Ernő és Irányi Dániel a legtanultabb ember közöttük, Eötvös Károly a legzseniálisabb; ezeken kivül a párt szereplő egyéniségei többé-kevésbbé alig egyebek középszerüségeknél.

A szélső-baloldal annyira hijjával van az embereknek, hogy ha három lapjának minden zsurnalistáját behozza is a parlamentbe, még akkor sem tud mindazon kerületekbe jelöltet állitani, a melyekben tán nagyon tisztességes vereségre, — ha nem győzelemre, volna kilátása. Ez pedig onnan van, hogy Magyarország intelligens eleme, gondolkozó, müvelt osztálya a közjogi alap elleni szélmalom harcznak nevetséges részese lenni nem akar.

Igy állunk a szélső-baloldalnál „kapacitások“ és képviselővé kvalifikálható egyének dolgában.

*

Azok, a kik a parlamentben már bennülnek, a helyett, hogy számot vetnének a párt szellemi gyöngeségével, folytonos viszálykodásban élnek egymással. Közkatona alig egy-kettő akar lenni közülök; pártvezér mindenik.

Igen: tény, hogy a szélsőbaloldalon majdnem minden tizedik ember egy külön pártárnyalatnak a feje. Van ott köztársasági párt; van ott sociálista elem; van hive a personal uniónak; van a ki az ország függetlenségét óhajtja, de nem bánja, ha a magyar király egyszersmind Ausztria császárja marad is; van a ki tabula rasat akar az 1848-iki események óta történtekből csinálni, s a nemzet históriáját ott kivánja folytatni, a hol a 48-iki törvények a király által szentesittettek és Battyányi kineveztetett magyar miniszternek.

Ezek a szélső-baloldalon található pártárnyalat karakter alapvonásai. E pártárnyalatok képviselő-vezérei azt szeretnék, hogy a párt az ö nézetük szellemében nyerjen általános jelleget és harczolnak, ezért a távoli jövőben is elérhetetlen chimérákért.

*

No de nemcsak ábrándokból él az ember. A párt, mialatt a levegő távol kékjében ringó czéljait kergeti, számol a jelen viszonyaival is.

És itt van csak egyszer az amabilis konfuzió.

Van közöttük egy pár „szüz“ kedély, a melyik az elvhüséget és elvszilárdságot odáig követeli meg, hogy az, a kinek az édes apja valamikor hires pecsovics volt, már „gyanus“ ember előtte. De ha az apjától nagy kegyesen mégis eltekint, azt határozottan megkivánja, hogy mindenki, a ki szélső baloldalinak vallja magát, már kora ifjuságában a 48-ért kesergett légyen. A ki betudja bizonyitani, hogy még a bölcsőjében is, mint csecsemő, az átkos közös-ügygyel eladott haza vesztén siránkozott, az „tiszta.“

Innen van, hogy Eötvös Károly e „szüz“ lelkek előtt a pártnak valóságos veszedelme. Nyiltan azzal gyanusitják, hogy a párt azon részét, a melyikre befolyással van, a habarékkal akarja fuzionáltatni. Mig ismét mások a függetlenségiek egyik árnyalatát (az u. n. Verhovay-frakciót) hasonló nyiltsággal vallják a Tisza Kalmán szövetségének.

*

A függetlenségieknek eme belső harcza, eltekintve az utczai verekedésektől, ahol az elvi differenciákat igen érezhető argementumokkal egyenlitik ki, a párt lapjaiban nyer sokszor nagyen is éles, gyakran komikusan kicsinyes kifejezést. Leczkéket tartanak egymásnak a pártérdekek miképen való szolgálatáról és azon versengenek, melyikök a függetlenség legkifogástalanabb harczosa. E leczkeadás és versengés közepett aztán igyekszenek egymást tőlük telhetőleg népszerütleniteni.

És mégis, daczára e nagy nézeteltéréseknek, daczára e belső ellentéteknek, a szélső-baloldal az egység látszatát oly szigoruan megőrzi, hogy csak az- a ki a viszonyokkal ismerős, tudja, hogy ez az egyetértés csak káprázat, semmi egyébb.

*

Nos, ez a szélső-bal helyzete ma: következtessünk belőle a holnapra és megtagadhatja magának mindenki a feleletet, miért lenne isteni komédia, ha ez a párt egyszer győzni találna.

*) A hasonczimü röpiratból. Budapest. Grill K. bizománya

Minisztertanácskozások.

Az uralkodó fővárosban időzése alatt nagy minisztertanács fog tartatni, melyen a király elnököl. — E tanácskozások mintegy hivatalos jelét képezik az őszi nagy munkaidő kezdetének. — E tanácskozás főtárgya lesz tudvalevőleg a közös költségvetés megállapitása. A delegácziók az idén Budapesten fogják tartani üléseiket és ez alatt az udvar is itt fog tartózkodni; állitólag több rendbeli udvari estély lesz s nehány hétre Rudolf trónörökös is itt fog időzni. — A király csütörtökön utazik Czeglédre a hadgyakorlatokra.

Ő felsége utja Magyarországon.

A király galicziai utazásából tegnapelőtt délben érkezett meg Magyarország határára, Nagy-Mihályba, hol a disz és izléssel ékitett indóháznál óriási néptömeg nagy lelkesedéssel üdvözölte.

A repeső öröm és lelkesedés, melyet az egybegyüllt közönség részéről tapasztalt és a gróf Sztáray Antal által ő felsége tiszteletére rendezett népünnep láthatólag kellemes benyomást tettek ő felségére és környezetére. Nehány percznyi időzés után óriási lelkes éljenzés és áldástól kisérve szállott vissza ő felsége a vonatra s távozott Ujhely felé.

Szerencs, S. A. Ujhelynél és általában minden állomásnál megujult a nagyszerü fogadtatás.

Miskolczon a megyei és városi bizottság tagjai és tisztviselői diszöltönyben várták a zászlókkal és galyakkal ékesitett perronon báró Vay Béla, főispán. Vay Bertalan alispán s Soltész Kálmán polgármester vezetése alatt ő felsége megérkezésére. A városi képviselők teljes számban jelentek meg, ugyszintén több főpap a zsidó hitközség képviselete.

Az egyes küldöttségek beszédeket tartottak, melyekre ő felsége egyenként megfelelt.

S midőn a küldöttségek tagjait ő felsége bemutatta magának, báró Radvánszky testvérektől a termés eredményét tudakolta. Dicsérte a vidék szépségét. A törvényszéki elnöktől és ügyésztől kérdé miuő eredmények nyilvánulnak az uj büntetőtörvény, életbe lépte óta. Szót váltott, a város kapitánynyal — és ismét a főispánhoz fordult, az egész küldöttségnek szivélyesen köszönve távozott a király a vonattal hosszan éjenzéstől kisérve. Ő felsége kitünő kinézésnek örvend.

A fogadtatás fényes nagyszerüsége nem csökkent, de sőt fokozódott Hatvanban, hol a vonat az előre megállapitott 5 percz helyett 10 perczig időzött s hol Heves és Pest megyék küldöttségei Beőthy Lajos és gr. Szapáry István főispánok vezetése alatt üdvözölték a királyt.

Este 7 óra 58 perczkor érkezett meg a király Gödöllőn.

Az indóház zsufolva volt mindkét nembeli közönséggel. Az ő felségeik számára berendezett külön váróterem fényesen ki voltak világitva. Midőn a vonat berobogott az állomáshoz a menet egész hosszában veres, fehér és zöld szinü görög tűz tündéries fényben világitá meg az egész tájat. Az indóház különben is vasuti lámpákkal, virágcsokrokkal volt diszitve.

Hatalmas éljenek fogadték itt is ő felségét, ki könnyedén ugrott ki a kocsiból és a váróterembe sietett. Innen egyenesen a rá várakozó udvari kocsiba szállt, a kastélyba hajtatott, hol a királyné már várt reá.

Ő felsége igen jó szinben és kitünő kedvben van. Egész nap tréfálkozott környezetével és el volt ragadtatva azon várakozáson felüli szivélyesség által, melylyel lépten-nyomon, főleg a nagyobb magyar városokban találkozott Különben ő felsége igen örül, hogy a királynét ismét viszontláthatja, és hogy mintlétéről a legkedvezőbb hireket kapta.

*

Terebesen megállt a vonat egy perczre és ő felsége kiszállt, hogy Andrássy Katinka grófnővel kezet szoritson és vele nehány szót váltson. Hasonlókép cselekedett ő felsége Homonnán, hol Andrássy Aladárné grófnő üdvözölte ő felségét nagyszámu lelkes közönség élén. A király itt is kiszállt és élénken társalgott a grófnővel.

*

Laborczon egy öreg asszony letérdelt a vonat előtt és egy kérvényt adott át, melyet ő felsége Mondel által vétetett el. Legenye Mihályiban egy kék zubbonyos munkás e szavakkal adott át egy kérvényt: Leben oder Gerechtigkeit! Ő felsége csöndesitőleg mondá: Still, still! Majd megvizsgáljuk a dolgot és igazságosan intézkedünk.

*

A király tegnap reggel 6 óra 15 percz óta a fővárosba időz. Hivatalos, ünnepélyes fogadtatás nem volt, s ez a király kivánságára maradt el, mert ő felsége haza jött hozzánk, s nem vendégül. A vasutnál azonban megis várták Szapáry István gróf Pestmegye főispánja, Ráth Károly a főváros polgármestere és Thaisz Elek főkapitány. — Amint a vonat megérkezett, a király könnyed ruganyos léptekkel jött elő a kocsiból, a legderültebb hangulatban; a hosszu, fárasztó utnak nyoma sincs ő felségén. Amint kilépett, legelőször Szapáry grófot pillantotta meg, ki pedig mint a megye főispánja már Hatvannál is fogadta a királyt.

— „Nini, mond a király, hát ön már itt van?“

Aztán a főpolgármesterhez fordult, kifejezve örömét a fölött, hogy ismét Budapesten Magyarország fővárosában lehet. A főpolgármester azt válaszolá, hogy Budapest polgárai mindig boldognak érzik magukat, midőn a király körükben időz. A király ezután rövid idéig beszélgetett az urakkal s hadsegédével, Mondel báróval és kiséretével a palotába kocsizott, az időközben összegyüllt népcsoport élénk éljenzése között. A király a várkastélyban azonnal termeibe vonult vissza s délelőtt folyamán a nagy utazása alatt felhalmozódott folyó ügyei elintézésével foglalkozott.

9 órakor fogadta Haymerle külügyminisztert s vele 1 óráig értekezett.

1881. évi hadügyi költségvetésről.

A delegatiók egybehivásának határidejéül, a „Montagsrevue“ jelentése szerint, október 15-ikét tüzték ki. Azt hiszik, hogy a delegatio négy hét alatt befejezi a tárgyalásokat, s a reichsrat november 20-án már megkezdheti működését. A delegátiók elé terjesztendő közös budgetet csak Budapesten fogják megállapitani.

A jövő évi hadügyi költségvetés ez ideihez képest emelkedést fog mutatni, mert az idén igen sok rendkivüli szabadságoltatás történt, továbbá a tartalékosok hadi-gyakorlata is elmaradt, a mi jelentékeny megtakaritásokat eredményezett; e megtakaritásokról azonban 1881-ben szó sem lehet. A hadügyi költségvetés növekedésére e mellett az uj elszállásolási törvény életbeléptetése is befolyással bir.

A két honvédelmi, valamint a törvény végrehajtásával megbizott miniszterek, nemkülönben a községek mind kaszárnyákat kivánnak épittetni, s ez által növelik a kiadásokat. Természetesen, e czim az évek egy bizonyos sorára állandó marad, de épen e miatt az évenkinti költségvetést nem fogja jelentékenyen emelni.

Iparosok látogatáson Kossuth Lajosnál.

Benkő István és Szilágyi Mihály veszprémi iparosok, kik Olaszországban nagy tanulmányutat tettek s e közben Kossuth Lajosnál s Leo pápánál tisztelegtek, már hazaérkeztek. Számos emléktárgyat hoztak magukkal. Kossuth Lajostól többféle virágmagot s egy gyönyörü bokrétát, Ihász Dánieltől és Ebenhardt tábornoktól több más tárgyat kaptak ajándékba.

Elbeszélésök szerint Kossuthnál ritka szives fogadtatásban részesültek. Maga Ihász is többször megjegyezte, hogy ez igen kivételes és ritka eset, annál is inkább, mivel most megjelenő müve annyira elfoglalja Kossuthot, hogy sok látogatót el sem fogad, és a kit elfogad, azzal csak nehány perczet tölt, a miről épen alkalmuk volt iparosainknak személyesen meg is győződhetni, mert épen jelenlétökben jelentkezett Vizkeleti pénzügyi titkár, ki 48-ban Kossuth alatt hivatalnoskodott, ki most egy mü kiadása végett az olasz földet tanulmányozza. Ennek Ihász előre kijelentette, hogy Kossuth csakis 5 perczre fogadhatja, a mivel ez meg is elégedett.

Iparosaink Ihász Dániel és Ebenhardt tábornok kiséretében nézték meg a turini művészeti kiállitást, azután kimentek Kossuth fiához, a főmérnökhöz, ki azonban épen az olasz király kiséretében utban volt. Az ifjabb Kossuth helyett egy másik hazánkfiával, a Czentral vasp. főszámvevőjével. Mennyeivel ismerkedtek meg.

A német nyelv a református gymnásiumokban.

Budapest, szept. 20.

A reformátusok conventjének tegnapi ülésén került tárgyalás és nagy vita alá a németnyelv ismeretes kérdése, a tanügyek megállapitása folyamában.

Az egyet. tanügyi bizottság javaslatában köteles tantárgyak közül hiányzik a német nyelv.

Révay Lajos védelmére kel a német nyelvnek s tanitásának, mert mi a német nemzettel való viszonyunknál fogva a német nyelvet nem nélkülözhetjük. (Nem áll! kiáltások, zaj mozgás.) De azért is fel kivánja vétetni a köteles tantárgyak közé, mert az állami gymnáziumokban az köteles tantárgy, s igy az átlépés egyikből a másikba nehézségekbe ütköznék.

Hegedüs Lászlónak [nem fér a fejébe, hogy a nélkül ne tudnánk megélni. Antal Gábor felvétetné, de csak korlátozással.

Molnár Aladár nem fél ez uton a germánizázciótól. Nálunk csak az aristokráczia van elnémetesedve, és ezt nem a mi iskoláink okozták. A dolgot egyébiránt két szempontból tekinti, hogy t. i. hasznot teszünk-e akkor, midőn az ifjutól elvonva a németnyelv tanitását, elzárjuk őt sok olyan pályától, a mely föltételezi a német nyelv tudását; és másodszor van-e helye iskoláinkban a német nyelv fakultative való tanitásának? Előbbi nem is szorul bizonyitásra s nézete szerint egyáltalán nincs helye ez utóbbinak. Kimutatni igyekszik hogy nekünk a civilizázció szempontjából van szükségünk egy nyugati nyelv tanitására, s ő nem bánja, ha az a nyelv a német, a mi helyzetünknél fogva. Szóló összehasonlitja a magyar és lengyel kulturát; amoda a német nyelv utján jött a czivilizázció, emide közvetlenül jutott a franczia kultura. Az összehasonlitásból kitünik, hogy meglehetünk elégedve az eredménynyel Magyarországra nézve. Ajánlja, hogy a német nyelv kötelező tantárgyul vétessék föl.

Papp Gábor a Molnár nézeteit pártolja.

Mocsáry Lajos nem tartja szükségesnek köteles tantárgyul felvétetni. De kiküszöbölné e nyelvet, mert ennek tanitásában kifezését látja a közösügyességnek. Csatlakozik a tanügyi bizottság javaslatához.

Szász Domokos tudományos szempontból, a tud. fejlődéés megkönnyitése végett pártolja a német nyelv köteles tanitását s azzal is indokolja szavazatát, hogy e nélkül protest. iskoláink érettségi bizonyitványa nem fognak az osztrák-magyar egyetemen és polytechnikumokon érvényesekül elfogadtatni. Kulturális

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája

Feleségem és a zivatar.

Irta MARK TWAIN.

(Vége.)

Megtaláltam a könyvet, természetesen darabokra zuzva előbb számtalan olyan üvegcsecsebecsét, miket feleségem a maguk s idegenek gyermekeinek az örömére, kandalóján tartott. Adtam hozzá gyertyát s feleségem a becsukott szekrényben tanulmányozni kezdett. Megkönyebbülten sóhajtottam fel. — De kicsi örömöm telt, mert az asszony már ismét sikoltozott:

— Mortimer, mi már az megint?

— Csak a macska.

— A macska! Nagy ég, a végitélet itt van. Csukd el, a hogy csak tudod. A macska tele van villamossággal s egy-egy zivatar mindenik egy magán. Tudom, hogy ez éjjel megőszülök, ha ugyan megérem a holnapot, hogy ezt észrevehessem a tükörben.

S ismét hallottam siró hangot, mely engem rabszolgává tőn, vadászatot inditottam a macskára s vig ropogással tört el a hajszban 400 dollár áru butor, porczellán, tépődött a drága szőnyeg, de a macskát sikerült elcsuknom egyik szekrénybe. A helyreállltott nyugalomba a faliszekrényből e szavak hallatszottak:

— A könyv azt mondja, hogy legbiztosabb, ha a szoba közepén egy székre állunk. De a szék lábait előbb el kell szigetelnünk s legczélszerübben üveggel; állitsd tehát poharakba.

Villám és menydörgés, az előzőkhöz mindenben hasonló.

— Könyörületes isten, hallod-e? Siess, Mortimer, mielőtt belé csapna a ménkü.

Nagy nehezen találtam négy poharat. Az utólsók voltak. A többi szerte tört a macskavadászatban. Aztán ugy tevék, mint mondatott s vártam a további parancsot.

— Nem igen értem, Mortimer. A könyv beszél érczekről, minők: óra, gyürü, kulcs, csak azt nem tudom, hogy azokat magunkra kell-e raknunk, vagy ellenkezőleg. Ezeket a franczia à-kat nem lehet mindég igazán érteni; de várj csak: itt az áll, igyekezzünk mindenféle érczet magunk körül látni. Hát persze. Az ércz villamosságot elvezető s az mindenféle érczből áll.

— De honnan vegyek e pinczesötét szobában mindenféle érczeket?

— Tedd föl a tüzoltó sisakodat. Mortimer, az ugyis csupa ércz.

— Ugy tevék, mint mondatott s föltettem a nehéz, otromba és átkozottul kényelmetlen sisakot s az annyira fölhevitett, hogy csakhamar még a hálóköntöst is lelöktem magamról.

— Mortimer, talán a testtörzset is meg kellene védeni; ott van a szögletben nemzetőr-kardod; vedd föl azt, van rajta ércz elég, — vedd, föl kérlek.

Engedelmeskedtem szó nélkül s hallgattam, hogy mormogja a feleségem szekrény kagylójában a franczia szavakat. Csakhamar szólt ujra:

— Találtam valami fontosat — harangozásról a zivatarban. A mennyire kivehetem, a harang ércze, a léghullámzás époly jótékonyan hat a szomszéd házakra. mint a villámháritó.

— De mi nem vagyunk toronyban!

Nem tesz semmit, Mortimer, a csengetyü hangja, rázása is ugy fog hatni, mint a villámháritó. Gyorsan, elő a nagy asztali csengetyüt. Ott áll a jobb szegletben. Ez talán meg ment bennünket. Én legalább remélem, hogy ma még nem kell tőnkre mennünk, ha elszigetelt székeden, mely hasonló a toronyhoz, erősen rázod a csengetyüt.

Midőn a kis házi harangot az utasitáshoz hiven a szék tetején rázni kezdém vihart üzvén vele, villámlás és dörgés között olyan rándulást kapott a külső ablak, hogy a függöny egyszerre a szoba padozatára hullott s kivülről akadálytalanul világithatott be a szobába, egy oda tartott utczai lámpás. Egyuttal olyan zürzavara hangzott fel a kiabálásnak és nevetésnek, hogy telt bele vagy tiz percz, mig kivehettem ezt a kérdést:

— Minden szentek nevére, mr. Mac Williams, mit csinál ön?

Vagy két tuczat emberfő tolakodott az ablakhoz, iszonyukat álmélkodva azon, hogy e tüzoltó sisakkal, nemzetőr bárddal és csöngetyüvel ugyan mit akarok én egy szék tetején? Letettem a harangot, a kardot, lejöttem az erősen megvilágitott székről a szoba egyik homályosabb pontja felé s azt mondám:

— Nincs semmi baj barátim — csak egy kis izgatottság a roppant zivatar miatt s nehány óvintézkedés a villám beütése ellen.

— Zivatar? villám? De mr. Mac Williams elment önnek az esze? Hiszen olyan tiszta, csillagos éj van, hogy viharról szó sem lehet! —

Ezalatt fölvettem hálóköntösöm s meggyőződtem róla, hogy igazuk van. Ugy állottam ott, — mint a kit mégis megsimitott a ménykü.

— Ebben rejlik valami talány s én ennek a megfejtésén eltölthettem egész életemet hiába. A lezárt salugáteren át tisztán láttuk a fény villámlását s vagy husszor hallottuk, milyen iszonyuan bömböl a menydörgés.

Ebben a pillanatban ismét villámlott és dörgött, épen ugy, mint már többször megelőzőleg s oly erősen dörgött, hogy azt hittem egészen közelemben csapott le. Ugyanakkor az ablakaim alá gyült szomszédság fele a földre dült kaczagtában. Végre egyikük magához tért s következő szavakkal világositott föl:

— Sajnálhatja ezt a szép éjszakát, mr. Mac Williams. Ha valamivel előbb jutott volna eszébe az ablakát egy kissé kinyitni, láthatta volna, hogy a zivatar oda át ül a szomszéd dombon, az iskola mellett. Amit hallott és látott, az öreg községi ágyu villámlása, dördülése volt. Éjféltájban hozta a táviró hirét annak, hogy Chicagó republikánusai Graffieldet jelölték az elnökségre. S erre azt gondoltuk, hogy e jó hirt érdemes lesz száz ágyulövéssel tudtára adni minden jó republikánusnak. Ennyi az egész. Kérem mentsen ki bennünket mrs. Mac Williamnál.

nemzetiségi szempontból a veszélytől nem tart s azért az eredeti javaslatot megtartatni kivánja. Nem akar e kérdésből népszerüségi kérdést csinálni, bár hazafias frázisokra igen alkalmas, hanem mint szükséges dolgot pártolja.

Szentpétery kénytelen ez egyszer nem Mocsáryval szavazni (Derültség.) mert ő határozottan a németnyelv tanitása mellett szavaz. Példákkal bizonyitja be, hogy a vagyonosabb szülők azonnal elvitetik fiaikat intézeteinkből. De ezenkivül szükséges, hogy neveljük fiainkat más intézetekben tanultakkal versenyt.

Fejes István egészen más szempontokból tekinti e kérdést, mint Szász Domokos, s egészen elfogadja az egyet. tanügyi bizottság alapelveit, a melyek annak javaslatát okadatolják. A tulhalmozottságtól fél, s azt nem akarja bevinni a gymnásiumba. Ez a fő érv, a miért a német nyelv ellen szavaz.

Id. Kiss Áron kijelenti, hogy ebben a kérdésben nem szavaz. (Nagy megütközés. Mozgás.)

Szabó János szavaz a német nyelvre, mert szükség van reá, hogy ez által is megmutassuk, hogy tanügyünket emelni akarják.

Baksay Sándor tiltakozik Szász Domokos gyanusitása ellen, a midőn ő népszerüség hajhászással meri vádolni azokat, a kik minden mellék érdek nélkül szólanak hozzá a kérdéshez meggyőződésük szerint. — Nem fél ő sem germanizáló hatásától ennek a német nyelvnek. Nem innen van a germanizáczió, s nem a nép, se nem az aristokracziáról van itt szó; germanizálva van a társadalom, a mit bizonyit az is, hogy ime kimondják, hogy német nyelv nélkül nem élhetünk meg. Szóló épen nem látja szükségét a német nyelvnek, s nemcsak a tudományos tulhalmozás szempontjából, de a szülők kiadásainak apasztásának tekintetbe vételével jó lelkiismerettel kihagyja a németet.

Érre a szavazás következett: 15 igennel, 6 nemmel szavazott, s igya német nyelv kötelés tantárgyul felvétetett a protestáns gymnáziumokban.

Külföld.

Dulcigno átadása.

Dulcigno átadásának kérdése a végleborolodás stádiumába lépett. A porta nem ura a helyzetnek. Riza pasa, kinek 1500 főnyi csapattal az átadást eszközölni kellett volna, Skutariban van és ugy látszik passziv szemlélője lesz az eseményeknek. Az albánok 8000 főre menő fegyveres csapatai bevonultak Dulcignoba, hogy erőszakkal visszautasitsanak minden beavatkozást s városunkat megvédjék Montenegró támadása ellen.

Riza pasa távinatilag tudatta ezt a szultánnal, s egyuttal kérdést intézett a szultánhoz, minő eljárást kövessen s visszafoglalja-e Dulcignót erőhatalommal. A szultán sürgönyileg utasitotta Riza pasát, hogy engedjen szabad folyást az ügyeknek és ne avatkozzék semmibe.

A hajóhadi tüntetés.

Ma van a határ ideje, midőn az európai hajóhadnak a gravosai kikötőből tengerre kell szállani.

Seymour elnöklete alatt meg tartották a tengernagyok az első haditanácsot A hajóhad Dulcigno előtt egyelőre csak figyelmező állásban fog maradni mindaddig, mig be nem bizonyul, hogy a montenegróiak nem képesek, segitség nélkül, a kikötő birtokába jutni. Dulcignoi hirek szerint a lakosok legnagyobb része már elhagyta a várost.

A franczia minisztervalság.

Treycinet lemondásának elfogadását tegnapi számunkban már tudattuk olvasóinkkal. Ujabb hirek szerint a cabinetválság megoldása hihetőleg mintegy három napot fog igénybe venni. Utolsó hirek szerint a kormány következőleg alakulna meg: Noailles marquis külügyi, Pouthu a tengerészeti tárczát veszi át. Utóbbi állásra Farrest is emlegetik.

A válság igazi okai és befolyásának belső részletei még ismeretlenek ugyan, de Gambetta keze világosan látszik az egész cselszövényben. Boszut állt egykori kegyenczén, ki őt nem rég dezavuálni merte. Hivatalosan azt hirdetik ugyan, hogy a válságra tisztán belügyi kérdések adnak okot. Mindemellett a válság a külföldön valószinüleg még nagyobb feltünést fog kelteni, mint Francziaországban. Hisz ha tisztán belügyekről lenne szó, mindenesetre várhattak volna még Freycinet urat megbuktatásával. Hogy Freycinet urat épen a hajóhadi tüntetés pillanatában ugyszólván erőszakosan eldobták a kabinetből, ez csak fokozhatja a nyugtalanságot, melyet a nemzetközi viszonyok legujabb alakulata Európa szerte keltett.

Napi hirek.

— **Simonffy Imre** városunk fáradhatatlan s buzgó polgármestere két havi szabadság idejét fürdőn töltvén, a tegnap délutáni vonattal érkezett vissza városunkba. A vasuti indóháznál tisztelői barátai közül sokan, s több városi tisztviselő üdvözölte. Polgármester ur friss egészséggel jött haza, s e feletti örömünknek melyben bizonyára mindenki osztozik, mi is kifejezését adjuk. — Rövid Pesten tartózkodása alatt, idejének legnagyobb részét a conventi tanácskozásokban, és a városunk dolgaival töltötte el.

— **Katonai szemle.** A katonai szemle a jövő hóban fog megtartatni, még pedig a 39. gyalogezredhez tartozó tartalékosok részére október hó 20 és 21-ik napjain, más csapattesthez tartozók és idegen származásuak részére pedig október hó 22 és 23-ik napjain reggeli 8 órakor a Csapó-utczai Kovács laktanya udvarán. Azt hisszük, hogy a szemle fontosságát nem kell az illetők figyelmébe ajánlanunk, az érdekeltek tudhatják, hogy annak elmulasztása a legszigorubb büntetéseket vonja maga után.

— **Szinészeink** hazajövetelének ideje közeledik. Ma már többeket lehetett látni, kik mint megbizottak hónapos lakást keresnek. Legjobb ha a kiadó lakásokkal birók azt a szinházi házmesterrel tudatják.

— **Kataszter.** Értesittetik a lakosság, hogy a czegléd-utczai külvárosi házak után kiosztott belső legelőbeli földnek, — melyek a sámsomi és acsádi országutak között feküsznek, — osztályba sorozása f. szept. hó 22 én szerdán fogja kezdetét venni. A városi tanács.

— **Külföldre utazók figyelmébe.** A nagyméltóságu m. kir. belügyminiszteriumnak 8357 sz. a. kelt körrendelete folytán ezennel közönségessé tétetik, miszerint azon Magyarországi alattvalók, kik ezentul külföldre utaznak magokat külföldi utlevéllel lássák el, mert azon esetben ha csak az illetékes kapitányságtól nyert igazolási jeggyel utaznak el, mint igazolás nélküli csavargóknak tekintetnek, s kötött menet jeggyel ellátó hazatérésre fognak kényszerittetni. Debreczen, 1880. szept. 14. Debreczen város kapitányi hivatala.

Cagliostro Redivivus (I. H. Smith) büvészeti mutatványaival ma utoljára fogja gyönyörködtetni a közönséget. Szép szőke neje szintén fellép. A mai előadás a „Korona" uj nagy termében lesz, mely körülmény maga is eléggé vonzó hatást gyakorolhat. Tányérozni nem fognak, hanem e helyett a közönség 30 kr. bemeneti dijat fizet. A mi sokkal helyesebb is.

— **Elveszett** egy kis sárga-fekete rattler kutya, nakában aczél lánczczal. A „Szikra névre hallgat. A szives megtaláló szerkesztőségünkben illő jutalomban részesül.

— **Uj magyar találmány.** Soóvárról irják szept. 16-ról. Magyar iparuk haladását jelzendő, egy uj találmányról kivánok emlitést tenni. Ugyanis Ráthonyi Balázs sóhivatali mázsatiszt s a soóvári tüzoltó-egylet alapitója a a tanügy buzgó barátja, kézzel hajtható kocsit talált fel, melyet szabadalmazás elnyerése végett a kereskedelmi miniszteriumhoz már fel is terjesztetett. Ezen kézzel hajtható kocsi, nemcsak igen könnyü kezelhetősége, de csinos alakja miatt is, a közlekedésnek egyik hasznos eszközévé válhatik, mert különösen nagyobb városokban a fiákker-lovak tartását tenné szükségtelenné.

— **Rendkivüli csoda.** Sümegről irják a „É—s"-nek a következőket: E hó 16-án jegeső pusztitott vidékünkön. Délután három óra tájban sötét, ijesztő fellegek boritották az eget. A vihar a Zala mentéről közeledett felénk s már messziről hallatszott az a sajátságos éles suhogás, melyet a távolabb fekvő hegyekben zuhogó zápor és jegeső okozott. — Rémülve, szivszorongva várták az emberek a városunk felé rohanó vihart, mely a borzasztó suhogás után sürü záporban és jégesőben tört ki. — Mintha csak felhőszakadás lett volna, néhány percz alatt az utczákat elöntötte a piszkos, hömpölygő áradat s közbe-közbe mogyoró nagyságu jég hullott, a vidéken néhány szőlőhegyben nagy károkat okozva. — A veszprémi püspökség sümegi uradalmához tartozó Mária majorban, mint egy-egy dió, oly nagyságu jegek is estek. Éles, buzogány alaku darabok voltak ezek s a közelben szántó béresek közül többnek az arczáról és kezéről leverték a bőrt, vérző sebeket vágva. A futó zivatar nagy környéken rohant keresztül s mindenfelé kisebb-nagyobb károkat okozott. Rigácson pedig a villám is leütött. Egy szegény parasztasszonyt sujtott agyon, a ki épen egyik kis unokáját vitte a karján. És csodák csodája, ennek a kis gyermeknek semmi baja sem történt! Az öreg asszony az irtózatos csattanás után rögtön szörnyet halt, a kis gyermeknek pedig a hajaszála sem görbült meg. A szerencsétlen áldozattól vagy tiz lépésre egy csapat liba volt, a csapatból kilencz darabot szintén agyonvágot a villám. A természet e csodálatos játékáról álmélkodva beszélnek az egész vidéken.

— **A debreczeni** m. kir. méntelep parancsnoksága által mai számunkban közzétett hirdetésére figyelmeztetjük olvasó közönségünket.

A közönség köréből.

Ifj. Horváth Mihály paposi lakos által kiállitott s Debreczenben 1880. szept. 16 ki kelettel nyomtatványban közzé tett nyilatkozattal szemben kötelességünknek tartjuk kijelenteni, miszerint a hivatalos nyilatkozatban foglalt s az 1878. V. tcz. (uj büntető törvény) több szakaszaiba ütköző állitásai megtorlása iránt nevezett ifj. Horváth Mihály ellen mindenmáselégtétel előzetes adásának, s illetőleg utólagos vevésének lehetetlensége miatt — bünvádi panaszunkat a debreczeni tekintetes királyi Törvényszék mint Bünfenyitő biróséghoz 1880. évi szept. 18 án 7188/1880. igtatói szám alatt benyujtottuk.

Debrebzen 1880. Szept. 21.

Dusóczky István. **ifj. Berghoffer István.**

Felelős szerkesztő: **Kutasi Imre.**
Főszerkesztő: **Vértesi Arnold.**

Minden eddigi világtárlaton és orsz. kiállitáson.

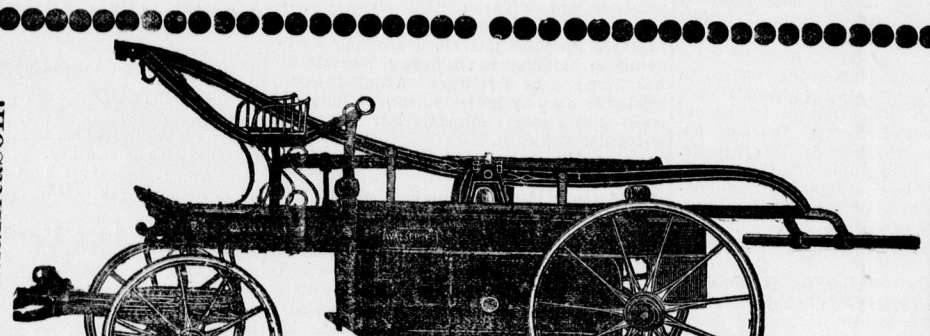

A legnagyobb dijakkal kitüntetve.

Az első magyar gép- és tüzotószer-gyár, harang- es érczöntőde.

VALSER FERENCZ

Budapest, Rottenbiller-utcza 66.

ajánlja gyárának korunk igényeinek megfelelően berendezett **vizmüvi** osztályát az **árvizmentesitő társulatok,** a megyei és magánmérnök urak, **gőzmalom** és gyártulajdonosok

a megyei és városi közhatóságok és a gazdaközönség b. figyelmébe.

A szivattyu-gyár készit

árvizmentseitő, körfutó, bányaszivattyukat, házi és gazdasági kutakat,

vállalkozik gyapjumosodák, vizvezetékek, gőz- és zuhanyfürdők berendezésére és minden vizmüvi munkálatokra.

A gyár készitményeiért teljes jótállást vállal.

Kivánatra költségvetések és képes ár-lapok dijmentesen bocsáttatnak rendelkezésre.

Uj fűszerüzletet nyitottunk

PRIEGL és THILL czég alatt,

a „magyar menyecskéhez" czimezve,

(hatvan utczán, Bignió féle házban), melyet igyekeztünk a mai kor igényeihez képest jól és izletesen berendezni.

Ajánlunk a nagyérdemü közönségnek jutányos árak melletti pontos kiszolgáltatással: finomitott czukrot, kitünő minőségü s jó zamatu nyers, pergelt és darált kávét, olasz és indiai rizst, chinai theát, valódi legfinomabb jamanica és cuba rumot, déli gyümölcsöket, nizzai saláta-olajat, szepességi főzelékeket, az **István gőzmalom hires őrleményeit,** valamint simán őrlött kenyérlisztet.

Mosdó- és mosó-szappanokat, milly, stella- és fagygyu-gyertyát, kétszer finomitott „amerikai" sa on petróleumot, lámpa- és gép olajat, ugy sok ide föl nem sorolt szakmánkba vagó czikkeket is.

Kérvén szives megrendelésöket s magunkat a nagyérdemü közönség szives pártfogásába ajánlva

hódolatteljes kész szolgálattal

PRIEGL és THILL.

Helybeli megrendeléseket kivánatra szivesen házhoz szállittatunk.
Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközlünk.

A magyar-franczia biztositó társulat ügynöksége.

Az általános bazárban

Debreczen nagy-várad-utcza, Miskolczy-ház

rendes áron alól kaphatók.

A tömegesen készpénzért vásárolt és alkalmi vasárlások által szerzett következő tárgyak:

Arany- és ezüstnemüek, órák, keleti gyöngyök, legujabb divatu **férfi- női- és gyermek-ruhák, bundák, kendők,** különféle **kézmüáruk, csizmák, czipők, varrógépek,** egy **esztergagép, könyvek,** mely utóbbiból szolgaljon mintaul a következő:

Bajza. Két szív harcza	2 köt. 80 kr.
Beszélyek	2 köt. 80 kr.
Bernát. Kaczagányok	1 köt. 30 kr.
A Marquisné arczképe	1 köt. 30 kr.
A Koros hölgy	1 köt. 30 kr.
Balsac Graudet Eugenia	2 köt. 50 kr.
Beiffaul. Róna titkai	2 köt. 1 — frt.
Beöthy Válogatott müvei	2 köt. 80 kr.
Nesze semmi fogd meg jól	1 köt. 30 kr.
Laczi Kopyha	1 köt. 40 kr.
About Abaitre Pierre	1 v. 40 kr.
Leroi de montagne	1 v. 40 kr.
Tolla Feraldi	1 v. 35 kr.
Le néz d'un notair	1 v. 30 kr.
L'homme a l'orille cassé	1 v. 40 kr.
Madelon	2 v. 70 kr.
Arlincout La tache de sang	2 v. 70 kr.
Ancelot Georgine	1 v. 35 kr.
Achard Parisiennes et provinciales	1 v. 40 kr.
Madame de Sareno	1 v. 30 kr.

Ugyanott minden értékesb tárgy készpénzért megvétetik.

Vidéki megrendelések készpénz beküldése vagy utánvét mellett lelkiismeretesen eszközöltetnek.

(327) 3—3 **A városi tanács.**

5128/1880.

Árverési hirdetés.

Debreczen sz. kir. város tulajdonához tartozó nagyhortobágyi vendégfogadó s ahhoz tartozó 50 hold föld, hidvám, ó-hortobágyi halászati-jog, **folyó évi szept. hó 30 ik napján, d. e. 9 órakor** a városház nagy tanácsterében tartandó közönséges árverés utján, ugyancsak f. é. november hó 1-ső napjától fogva 6 évre, a számvevő hivatalnál kitett s ott mindenki által megtekintheto feltételek mellett haszonbérbe fognak kiadatni.

Kelt sz. kir. Debreczen város tanácsának 1880. szept. 13-án tartott üléséből.

(327) 3—3 **A városi tanács.**

Ló-árverés.

A m. kir. debreczeni állami méntelep-parancsnokság részéről közhirré tétetik, mikép az osztályokból kisorolt, illetőleg kiherélt **22 darab ló, folyó év okt óber hó 4-én, a debreczeni nagyvásártéren délelött 9 órakor,** nyilvános szóbeli árverés utján — azonnali készpénz fizetés mellett — fog a legtöbbet igérőnek eladatni.

A megvett lovak az árverés után a vevők által azonnal átveendők.

Az eladandó lovak törzskönyvi lapjai másolatban a debreczeni méntelep számvevő irodájában a vevők kivánságára az árverés után kiadatnak.

Debreczen, 1880. september 19.

(337) 1—3 A debreczeni méntelep-parancsnokság.

Dr. Schmidt főtörzsorvos

FÜL-OLAJA

Napról-napra szaporodnak a valóban kigyógyultak nyilvános elismerő és köszönő iratai! Hasonlóul a t. cz. orvos urak is folyvást és ismételve utalnak a dr. Schmidt G.-féle fül-olaj fényes hatására, miként ujabban dr. Hammerschmid megyei főorvos urnak következő levele igazolja:

Van szerencsém tudomására adni, hogy az Öntől nyert „valódi" dr. Schmidt G.-féle fülolaj fülbetegeimnél, kik fülzugásban, fülszakgatásban, időleges süketségben és nagymérvű nehezhallásban szenvedtek, mint leghatásosabb gyógyszer igazolta magát! Kiterjedt orvosi gyakorlatomban ezenkül is minden fülbajban szenvedőnek rendelni fogom, és nem mulaszthatom el, ezen kitünő hatásu szert a feut megnevezett bajokban szenvedő minden betegnek ajánlani.

Zsolna, 1880. márczius 5.

Dr. HAMMERSCHMIDT,
m. kir. honvéd-főorvos és megyei orvos.

Dr. Schmidt G. főtörzsorvos és orvostudor

fül-olaja

elmulasztja, illetőleg megnyugtatja az időleges süketséget, fülgyuladást, fülszakgatást, fülfolyást, meg régi legmakacsabb esetekben is. A kellemetlen fülzugást és kisebb mérvű nehezhallást, azonnal elmulasztja, miként ezer és ezer emberi bizonyitvány tanusitja.

Egy üveg ára, használati utasitással együtt 2 frt.

Szabadmesterek

Óvás! Csak akkor valódi, ha minden üvegen és a vörös papirboritékon az itt látható védjegy rajta van. Különben a gyártmány utánzás. Tehát elővigyázat a vételnél.

Ezenkivül minden palaczkon üvegöntésben a központi bizonyos Jakobi Th. (Hamburgban) czégjegye szemléltető és minden üveg

Ober-Stabsarzt und Physikus Dr. G. SCHMIDT

„Ober-Stabsarzt und Physikus Dr. Schmidt"

nyomattal ellátott ón-burokkal van bezárva.

Egyedül kapható valódi minőségben a főraktárban. Debreczenben Dr. Rothschnek V. Emil gyógyszertárában.

Mária-celi

GYOMOR-CSEPPEK,

jeles hatásu gyógyszer a gyomor minden bántalmai ellen,

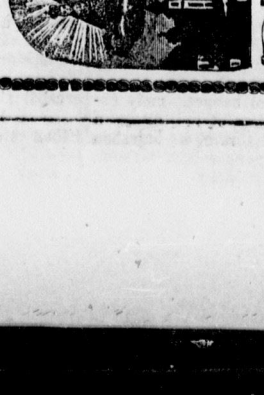

és felülmulhatatlan az étvágytalanság, gyomorgyengeség, rossz szagu lehelet, szédek, savanyu felbuzgás, köfiks, gyomorhurut, gyomorgés, hugyköpés, tulságos nyálaképződés, sárgaság, undor és hányás, főfájás (ha az a gyomorból ered), gyomorgörcs, székszorulás, a gyomornak tulterheltsége étel és ital által, gilisztá-, lép- és máj betegség, aranyeres bántalmak ellen.

Egy üvegcse ára használat utasitással együtt 35 kr.

Kapható Debreczenben Dr. Rotschneck Emil és Göltl Nándor urak gyógyszertáraiban, valamint az osztrák-magyar birodalom minden nagyobb gyógyszertárában és kereskedésében.

Központi szétküldési raktár nagyban és kicsinyben

Brady Károly,

az „Aranyalmához" czimzett gyógyszertárában Kremzierben, Morvaországban.

Debreczen, nyomatott a kiadótulajdonos **Kutasi Imre** könyvnyomdájában, 1880.